

УДК 658.5

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ ПОВЕДІНКОЮ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

INFORMATION SUPPORT OF SYSTEM OF MANAGEMENT OF ECONOMIC BEHAVIOR OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

Заїка Ю.А.

асистент кафедри маркетингу і бізнес-адміністрування,
Приазовський державний технічний університет

Використання інформаційних технологій в аналізі економічних явищ та прийнятті управлінських рішень на промислових підприємствах може бути дуже широким. Починаючи зі збору і отримання даних за допомогою їх простого аналізу, закінчуючи складними аналітичними моделями і процедурами для бізнесу. Комп'ютери та їх окремі компоненти, програмне забезпечення та інфраструктура – все це створює можливості, об'єднані поняттям інформаційного забезпечення системи управління економічною поведінкою промислового підприємства.

Слід зазначити, що не всі моделі економічної поведінки промислового підприємства можуть бути ефективно проаналізовані з використанням загальнодоступних програм. Процеси без зворотного зв'язку можуть легко моделюватись за допомогою готових програмних продуктів, тим не менше, у випадку сфер, у яких економічна поведінка може бути наслідком так званої інноваційної ефективності, без можливості порівняння моделі з доступними аналогами з практики, дієвість загальнодоступних інструментів є значно нижчою. Ефективне управління доступом підприємства до знань та інформації дозволить йому отримати конкурентну перевагу в своїй діяльності: нові знання можуть привести до змін у методах ведення бізнесу, а також мають стимулювати зміну економічної поведінки на більш ефективну за певних умов, що змінюються.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, системи управління, модель економічної поведінки, промислові підприємства, програмне забезпечення

Использование информационных технологий в анализе экономических явлений и принятии управленческих решений на промышленных предприятиях может быть очень широким. Начиная со сбора и получения данных с помощью их простого анализа, заканчивая сложными аналитическими моделями и процедурами для бизнеса. Компьютеры и их отдельные компоненты, программное обеспечение и инфраструктура – все это создает возможности, объединенные понятием информационного обеспечения системы управления экономическим поведением промышленного предприятия.

Следует отметить, что не все модели экономического поведения промышленного предприятия могут быть эффективно проанализированы с использованием общедоступных программ. Процессы без обратной связи могут легко моделироваться с помощью готовых программных продуктов, тем не менее, в случае отраслей, в которых экономическое поведение может быть следствием так называемой инновационной эффективности, без возможности сравнения модели с доступными аналогами из практики, действенность общедоступных инструментов значительно ниже. Эффективное управление доступом предприятия к знаниям и информации позволит ему получить конкурентное преимущество в своей деятельности: новые знания могут привести к изменениям в методах ведения бизнеса, а также должны стимулировать изменение экономического поведения на более эффективную при определенных условиях, что меняются.

Ключевые слова: информационное обеспечение, системы управления, модель экономического поведения, промышленные предприятия, программное обеспечение

Possibilities of information technologies usage in the analysis of economic phenomena and industrial plants management decisions can be very wide. It includes all aspects from the collection and retrieving data with their simple analysis to sophisticated analytical models and procedures for business. Computers and its separate components, software, and infrastructure – all of it creates opportunities, which are united by the concept of information security management system of the industrial enterprises economic behavior.

It should be noted that not all models of economic behavior of an industrial enterprise can be effectively analyzed by publicly available software. The process without feedback possibility can easily be modeled using ready-made software products; however, the effectiveness of publicly available tools is much lower when economic behavior can be the consequence of the so-called innovation efficiency, without the possibility of comparing models with the

available analogues of practice. Effective enterprise access management to knowledge and information will enable it to gain a competitive advantage in its business activities: new knowledge can lead to changes in methods of doing business, and should also stimulate to change economic behavior in a more efficient under certain conditions that are changing.

Keywords: *the provision of information, management system, model of economic behavior, industrial enterprises, software*

Постановка проблеми. У сучасній, глобалізованій економіці конкурентоздатність промислового підприємства залежить від його інноваційності, а також наявних знань [1]. Водночас, фундаментом як розвитку знань, так і інновацій є інформація. Науково-технічний прогрес пов'язується в сучасному суспільстві з розвитком інформаційного суспільства [2], що спричиняє принципи зміни в інфраструктурі і виробничій базі промислових підприємств, в їх продукції, в структурі власності і просторовому розміщенні, в економіці, способах організації та управління економічною поведінкою [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інформаційне забезпечення системою управління економічною поведінкою промислового підприємства ґрунтується на виборі сучасного і досконалого програмного забезпечення, яке здатне фіксувати і інтерпретувати різні явища на підприємстві та в оточуючому середовищі. Теоретичні аспекти такого вибору знайшли відображення у працях вчених: М.П. Денисенко, Л.В. Балабанова, О.Г. Мельник, З.Р. Мандражи, І.І. Новаківський, І.І. Грибик, Т.В. Федак та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Інформація стає ресурсом із все більшим господарським значенням: її використання створює все більшу частину доходів підприємств [4]. Впровадження сучасних інформаційних технологій дозволяє краще використати ресурси промислових підприємств України, у виборі моделі економічної поведінки яких ефективні інформаційні системи відіграють і відіграватимуть надалі щораз більшу роль. Проте, з огляду на специфічні властивості цього ресурсу, якими є всебічність впливу, велика динаміка спаду цін і значне скорочення виробничих циклів, а також специфічні ознаки методів

обробки і доставки [5; 6; 7], існують певні можливості та загрози для позицій промислового підприємства як організації, що діє в динамічному оточенні.

З огляду на сказане, у статті вважаємо необхідним розглянути тенденції розвитку комунікацій, переваги доступу до інформаційно-комунікаційних технологій обробки інформації та функції інформаційного забезпечення системи управління економічною поведінкою промислового підприємства, яке призведе до ефективного управління доступом підприємства до знань та інформації, дозволить йому отримати конкурентну перевагу в своїй діяльності: нові знання можуть привести до змін в методах ведення бізнесу, а також мають стимулювати зміну економічної поведінки на більш ефективну за певних змінюваних умов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для розвитку інформаційного забезпечення системи управління економічною поведінкою промислового підприємства за сучасних умов пріоритетне значення мають такі тенденції (рис. 1):

Загалом інформаційне забезпечення системи управління економічною поведінкою промислового підприємства має такі функції (рис. 2).

Доступ до інформаційно-комунікаційних технологій у межах ефективно діючого інформаційного забезпечення системи управління економічною поведінкою промислових підприємств України дозволить промисловим підприємствам отримати такі переваги (рис. 3).

Сучасне підприємство мусить вдосконалювати принципи співробітництва з клієнтами і діловими партнерами. Умовою дієвого співробітництва є гнучкість та вміння адаптуватись

Рис. 1. Тенденції розвитку комунікацій, що мають визначальний вплив на розвиток інформаційного забезпечення системи управління економічною поведінкою промислового підприємства

(Джерело: розроблено автором)

Рис. 2. Функції інформаційного забезпечення системи управління економічною поведінкою промислового підприємства

(Джерело: розроблено автором)

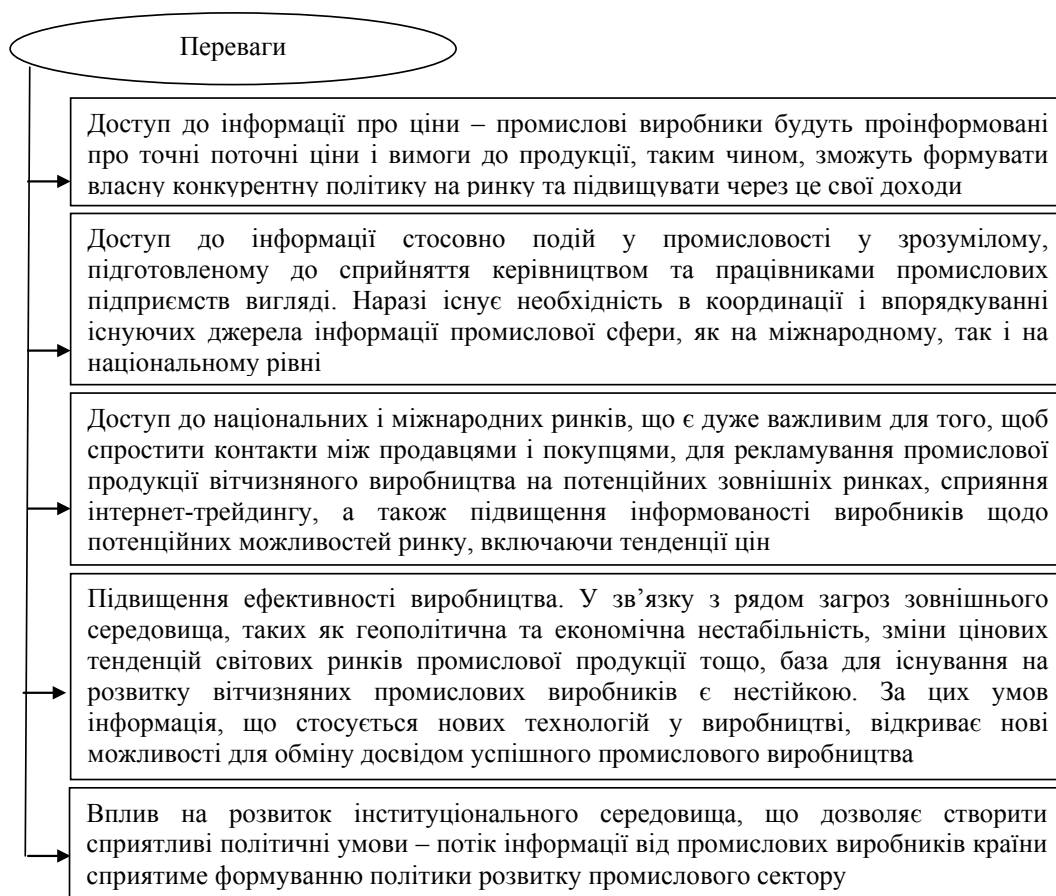

Рис. 3. Переваги доступу до інформаційно-комунікаційних технологій в межах ефективно діючого інформаційного забезпечення системи управління економічною поведінкою промислових підприємств України

(Джерело: розроблено автором)

до потреб середовища, клієнтів, партнерів. Використання традиційних методів комунікації не забезпечує повної реалізації всіх завдань. Тому сучасні підприємства орієнтуються на реалізацію бізнес-процесів, максимально використовуючи можливості інформаційних мереж у реалізації міжлюдських контактів. Управління інформацією, як набір принципів, технік, систем, а також засобів, які визначають інформаційно-комунікаційну структуру підприємства, складає основу процесів прийняття управлінських рішень щодо економічної поведінки підприємств та має на меті:

- впровадження нових систем автоматизації канцелярських робіт, систем управління відносинами з клієнтами (CRM), телекомунікаційних систем;
- інтеграцію інформаційних систем, що використовуються на різних щаблях управління;
- проектування інноваційних і адаптаційних дій;
- створення умов для забезпечення ефективних зв'язків підприємства з зовнішнім інформаційним середовищем.

Традиційно інформаційні технології застосовуються для підтримки поточної діяльності підприємства, проте в сучасних умовах все частіше використовується як знаряддя, що служить для збільшення конкурентоздатності підприємства. Стратегічне значення інформаційних технологій пов'язане з концепцією інформації

як стратегічного ресурсу. Інформація є основою для створення стратегії і потенційним джерелом побудови конкурентної переваги.

Завданням інформаційної стратегії промислового підприємства є встановлення того, якого виду інформацію потрібно зібрати, обробляти та зберігати. Важливим елементом створення доданої вартості інформації стає також зовнішня інтеграція інформаційних чинників доданої вартості, тобто здійснення всіх дій, орієнтованих на забезпечення рівноваги між підприємством і оточенням, особливо це стосується зв'язків із постачальниками і споживачами продукції.

Інформаційне забезпечення є процесом, який відноситься до будь-якої організації, незалежно від її розміру або сфери діяльності, рівня складності бізнес-процесів у ній. Не є винятком і промислове підприємство. Інформація проникає усередину усіх організаційних підрозділів, стосується оперативних та управлінських функцій на всіх рівнях організації і за її межами. Це дуже складний і важко стандартизований процес, оскільки його ефективність залежить від багатьох факторів (рис. 4).

Інформаційне забезпечення системи управління економічною поведінкою промислового підприємства включає дві групи заходів:

- дії, що становлять інформаційну функцію на підприємстві;
- дії, що впливають на реалізацію цієї функції на різних рівнях управління економічною

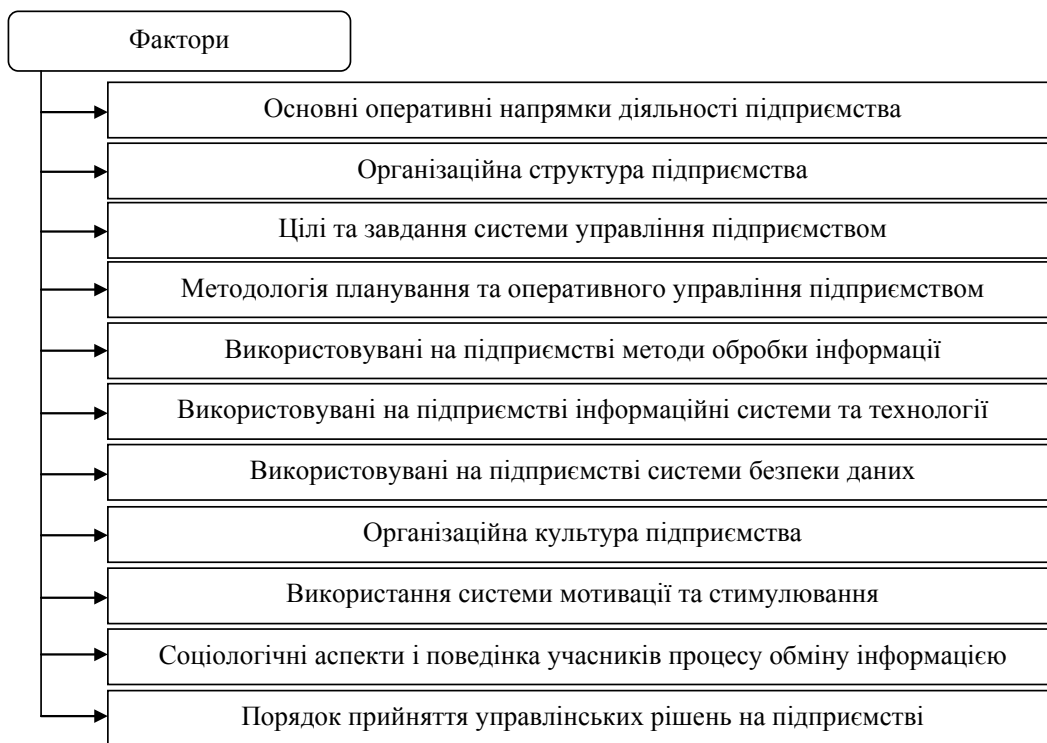

Рис. 4. Основні фактори, від яких залежить ефективність інформаційного забезпечення системи управління економічною поведінкою промислового підприємства

(Джерело: розроблено автором)

поведінкою підприємства: оперативному, організаційному і технологічному.

У сучасних господарських системах промислові підприємства починають домінувати системи управління, основою розвитку яких є інформація і вміння її використовувати для поліпшення швидкості та адекватності реакції на зміни в оточенні [7; 8].

Водночас, проста наявність великої кількості даних ніяким чином не сприяє більш точній оцінці економічних явищ та обґрунтованості управлінських рішень. Часто кращий доступ до великого масиву даних може навіть негативно відобразитись на діяльності підприємства – керівник може бути перевантажений масою інформації, з якої важко зробити конкретні висновки. Для того, щоб запобігти інформаційному перевантаженню керівника при прийнятті ним рішень стосовно економічної поведінки промислового підприємства, доцільно реалізовувати фільтрацію даних.

Природним є забезпечення вільного доступу керівництва до інформації в комп'ютерній базі даних. З усього масиву інформації обираються дані тільки щодо галузі, в якій працює підприємство, щодо діяльності компаній аналогічного розміру, що мають аналогічний досвід роботи тощо. Слід розглянути питання про вибір програмного продукту, що використовується для аналізу даних. Один підхід полягає у використанні інструментів для виконання простих аналітичних дій (найчастіше з використанням так званих візуальних методів компіляції). Ця група включає в себе, наприклад, програми MS Excel або Access. На іншому боці знаходяться складні інструменти, що в їх комбінаціях є більш трудомісткими і корисними при здійсненні аналізу складних алгоритмів. Використання цих інструментів додаткових фінансових ресурсів на їх придбання та обслуговування, в деяких випадках – залучення спеціалістів-користувачів, вимагає великих витрат часу. Хорошим прикладом може бути використання T-SQL або Visual Basic для STATISTICA, IThink тощо. Звичайно,

можлива й проста фільтрація даних з використанням цих інструментів, проте, тільки складний програмний продукт має розширений функціонал, необхідний для комплексного моделювання та прогнозування [7; 8]. Трохи осторожливості представлення способів отримання оброблених інформаційних даних для прийняття рішень стосовно операційної та стратегічної економічної поведінки підприємства є спеціалізовані інтернет-сайти, які надають дані. Так, наприклад, ресурс REUTERS дозволяє представити в графічному вигляді дані стосовно діяльності на ринках, з простим аналізом.

Висновки. Отже, використання інформаційних технологій в аналізі економічних явищ та прийнятті управлінських рішень на промислових підприємствах може бути дуже широким. Починаючи зі збору і отримання даних за допомогою їх простого аналізу, закінчуючи складними аналітичними моделями і процедурами для бізнесу. Комп'ютери та їх окремі компоненти, програмне забезпечення та інфраструктура – все це створює можливості, об'єднані поняттям інформаційного забезпечення системи управління економічною поведінкою промислового підприємства.

Слід зазначити, що не всі моделі економічної поведінки промислового підприємства можуть бути ефективно проаналізовані з використанням загальнодоступних програм. Процеси без зворотного зв'язку можуть легко моделюватись за допомогою готових програмних продуктів, тим не менше, у випадку сфер, у яких економічна поведінка може бути наслідком так званої інноваційної ефективності, без можливості порівняння моделі з доступними аналогами з практики, дієвість загальнодоступних інструментів є значно нижчою. Ефективне управління доступом підприємства до знань та інформації дозволить йому отримати конкурентну перевагу в своїй діяльності: нові знання можуть привести до змін у методах ведення бізнесу, а також мають стимулювати зміну економічної поведінки на більш ефективну за певних змінюваних умов.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алієва-Барановська В.М. Глобальний бізнес : навч. посіб. / В.М. Барановська. – К. : Ліра-К, 2013 – 560 с.
2. Корнев Ю.Г. Інформаційно – аналітична діяльність як сфера бізнесу // Підприємництво, господарство, право. – 2003. – №12.
3. Мандражи З.Р. Інформаційне забезпечення стратегічного управління підприємством [Текст] / Зарема Рефатівна Мандражи // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В.А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : «Економічна думка», 2015. – Том 20. – С. 251-256
4. Денисенко М.П. Інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства / М.П. Денисенко, Т.С. Голубєва, І.В. Колос // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 647. – С. 43-49.
5. Савіна Н.Б. Інфраструктура логістичних процесів економічної діяльності / Н.Б. Савіна // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Львів, 2009. – № 647. – С. 198-202.
6. Мельник О.Г. Інформаційне забезпечення полікритеріальної діагностики діяльності підприємства / О. Г. Мельник // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 640. – С. 327-332.

7. Балабанова Л.В. Информационное обеспечение обоснования управленческих решений в условиях маркетинговой ориентации предприятия : монография / Л.В. Балабанова, Т.И. Алачева. – Донецк : ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2003. – 143 с.

8. Мельник О.Г. Інформаційне забезпечення полікритеріальної діагностики діяльності підприємства / О. Г. Мельник // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 640. – С. 327-332.